

Johan Simons werpt geen nieuw licht op Tsjechovs klassieker: het blijft een statische, cartooneske, soms bijna clowneske enscenering, met een aantal topacteurs als zetstukken.

Elsie de Brauw en Pierre Bokma

Foto Phile Deprez

De Kersentuin van Anton Tsjechov door NTGent, regie Johan Simons. 28/11, NTGent. Tournée vanaf 22/12.

Na vijf spraakmakende jaren bij de Münchner Kammerspiele is Johans Simons terug bij NTGent.

HEIN JANSSEN

De recensent zat na een kleine drie uur met lege handen en een leeg hoofd; hart en ziel werden al helemaal niet geraakt.

Eigenlijk zit je de hele voorstelling met maar één vraag: zal er nog iets met dat decor gebeuren? Dondert het straks helemaal om, zodat we ineens een verpletterend uitzicht krijgen op een verbrande tuin, met een oude, uitgefikte Mercedes erin of zo? Zullen we nog het geluid horen van een dolgedraaide kettingzaag? Want dat is Johan Simons toch aan zijn stand verplicht: dat hij de weemoed van Tsjechov met een flinke dosis theatraal geweld onderuithaalt, om

vervolgens een nieuw licht op het stuk te werpen.

Niets van dat alles: De Kersentuin in regie van Johan Simons bij NTGent blijft een statische, cartooneske en soms bijna clowneske enscenering, met een aantal topacteurs als zetstukken, in wat nog het beste te omschrijven is als een deconstructie van Tsjechovs allesomvattende toneelstuk.

Het verhaal is bekend, want al duizend keren gespeeld: van uitermate realistisch (zoals eerder dit jaar die memorabele Russische opvoering in het Holland Festival) tot allerlei ironische of postmoderne versies. Maar meestal met inachtneming van waar het in De Kersentuin over gaat: de melancholie die hoort bij het afscheid nemen van het oude en vertrouwde.

Hoofdpersoon Ljoebov (Elsie de Brauw) komt na een paar jaar pierewaaien in Parijs berooid terug om in haar Russische landhuis en bijbehorende kersentuin rust te vinden. Daar echter zijn de vertrouwde gebruiken uit de tijd geraakt, de bedienden sleets geworden, de liefde is vervlogen en de nieuwe tijd kondigt zich aan.

Huisvriend Lopachin (Pierre Bokma) staat klaar om de kersentuin - symbool voor de traditie - over te nemen. Hij wil de oude kersenbomen omhakken om er zomerhuisjes te bouwen. De Kersentuin gaat over die sluimerende veranderingen en is tegelijk een familiedrama met bittere ondertoon. Geldzorgen, liefdesperikelen, standverschillen - het komt allemaal samen in een kluwen van diepmenselijke wanhoop en innige familierelaties.

In de regie van Johan Simons

wordt niet alleen de kersentuin opgeofferd, maar ook die Tsjechovtraditie. Daar is op zich niets mis mee, als je er als toeschouwer maar iets voor terugkrijgt. En eerlijk gezegd: ik zat na een kleine drie uur met lege handen en een leeg hoofd; hart en ziel werden al helemaal niet geraakt. Het toneelbeeld van deze Gentse Kersentuin is tekenend: de hele voorstelling wordt gespeeld op een uitermate smal strookje, want het podium is afgedekt met houten schotten, lege kasten en bouwplastic. Het betekent dat de spelers elkaar voortdurend en expres in de weg lopen, wat een koddig effect zou moeten sorteren. Dit huis is als het ware al onttakeld voordat de voorstelling goed en wel begonnen is; alles ademt afscheid.

De acteurs spelen hun rollen quasi onderkoeld of dwangmatig, bijna als poppenkastfiguurtjes. De Brauw's Ljoebov raffelt de tekst over haar vroegere leven en de dood van haar zoontje bewust af, alsof het er niet toe doet. Later is ze heel mooi aangedaan als de proleet Lopachin haar tuin heeft opgekocht: haar gezicht is dan een betraand dodenmasker. Bokma etaleert in zijn rol allerlei stijlen: van kolderiek tot opgefokt en schreeuwerig, iets tussen Hitler en De Verleiders in. En passant laat hij zien hoe je een dronken patjepeeër speelt. Els Dottermans is zowel de oude Firs als de merkwaardige vreemdeling Charlotta met haar toverstokje. Benny Claessens heeft als de eeuwige student Petja de mooiste scène, als hij zijn toekomstvisie ontvouwt. Alle spelers laten zien wat ze kunnen, maar ze vormen totaal geen eenheid. Dat ostentatief tonen van het egocentrische individu zal ongetwijfeld de bedoeling zijn.

Net zoals twee jaar geleden Luk Percevals regie van Platonov een

voorbeeld was van
dramaturgentheater, is deze
Kersentuin dat ook. Interessant
ongetwijfeld en uitermate doordacht
uitgevoerd, maar ook bewust lelijk
en elk sentiment ontkennend. 'It
rains - it still rains - it rains again',
staat op de lichtkrant die
voortdurend ronddraait. Mag ik
vragen: why?

'Ik heb een voorgevoel van geluk',
om dat ene zinnetje draait het in
Tsjechovs Kersentuin, maar helaas
niet bij NTGent. Met dat decor
gebeurt overigens helemaal niets.
Het blijft daar in al zijn lelijkheid een
avondlang trots staan pronken.

Johan Simons regisseert weer in Gent

Met zijn regie van De Kersentuin
keert Johan Simons terug bij
NTGent, het gezelschap dat hij vijf
jaar geleden verliet om intendant te
worden bij de Münchner
Kammerspiele. Van dat gezelschap
heeft hij een van Duitslands beste
en spraakmakendste stadstheaters
gemaakt. Met eigen regies als
Winterreise en Danton's Tod en
door andere theatermakers in
München uit te nodigen, onder wie
Alvis Hermanis en Susanne
Kennedy. Simons besloot vorig jaar
zijn contract in München niet te
verlengen, maar terug te keren
naar Gent. Hij combineert zijn
artistieke leiderschap daar met de
Ruhr Triënnale waarvan hij tot 2017
intendant is. Ook is hij betrokken bij
Theater Rotterdam, waarin het Ro
Theater en de Rotterdamse
Schouwburg in de toekomst nauw
zullen gaan samenwerken.